

Plug In

TVÅ SAMMANFATTANDE EXEMEL AV GENOMFÖRDA
DJUPSTUDIER I PLUG IN

Plug In **2.0**

PlugInnovation

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Djupstudier i Plug In

För att systematiskt ta tillvara på de resultat och viktiga erfarenheter som genererats i Plug In och göra dem tillgängliga för andra som arbetar med studieavbrottsfrågan, gjordes redan vid projektstart en medveten satsning på att skapa den digitala plattformen PlugInnovation.se som konstruerats för att samla, bygga och sprida kunskaper kring avbrottsproblematiken.

För att komplettera projektets externa effektutvärdering som främst var kvantitativ har PlugInnovation genomfört djupstudier av fallstudiekaraktär i tio utvalda projektverkstäder. Syftet var att beskriva de metoder som använts och undersöka hur de fungerar i en svensk samtida kontext, varför de fungerar samt att lyfta fram framgångsfaktorer i arbetet. De lokala projektverkstäder som studerats valdes utifrån de två övergripande målgrupperna i projektet:

- Unga som studerar på gymnasiet men som befinner sig i riskzonen för studieavbrott
- Unga som avbrutit sina studier på gymnasiet

Nedan följer två sammanfattade exempel från dessa djupstudier. Den första är från Partille som arbetat med ungdomar som gjort studieavbrott och den andra är från Strömsund, som arbetar förebyggande med ungdomar som går på gymnasiet men som befinner sig i riskzonen för studieavbrott. Djupstudierna kan läsas i sin helhet på: <http://www.plugininnovation.se/projektet/djupstudier>

”Porten” i Partille

Partille är en kommun i sydvästra Sverige med ca 36 000 invånare som angränsar till Göteborg. Kommunen kan beskrivas som en förortskommun med hög arbetsutpendling. Det finns en gymnasieskola som är centralt belägen i kommunen. Men merparten av ungdomarna i kommunen (cirka 80 procent) väljer dock att studera på gymnasieskolor utanför hemkommunen, främst i Göteborg. Detta försvårar kommunens arbete med uppföljning av ungdomar som inte fullföljer sina gymnasiestudier

”Porten” i Partille är en verksamhet vars målgrupp är ungdomar som gjort studieavbrott från gymnasiet och är arbetslösa. Verksamheten fungerar främst som en väglednings- och slussinstans för dessa ungdomar.

I kommunen hade man redan innan Plug In-projektet startade arbetat med att skapa samverkan mellan förvaltningarna kring unga som varken arbetar eller studerar. Det var dock ett ganska löst sammansatt nätverk med många aktörer involverade utan tydlig samordning och med en ganska godtycklig uppföljning. Chefer på förvaltningsnivå upplevde att det fanns ett behov av att formalisera strukturerna för samverkan kring dessa ungdomar för att säkerställa en likvärdighet i insatserna. Det fanns även en oro för stora ”mörkertal” av unga som inte fångades upp.

”Porten” startade den 1 september 2012. Ett multikompetent team bestående av jobbcoach, fältassistent, socialsekreterare, fritidsledare, studie- och yrkesvägledare, arbetsförmedlare och kurator skapades. Verksamheten fick egna lokaler i nära anslutning till kommunens arbetsmarknadsenhet (AME), vilket i sig skapade gynnsamma förutsättningar för samverkan. Syftet med

projektet var dock inte att bygga upp en parallell verksamhet och utföra samma insatser som AME eller Arbetsförmedlingen redan erbjöd, utan snarare att fånga upp, stötta och lotsa ungdomar vidare till rätt instans utifrån deras behov och därefter bedriva en kontinuerlig uppföljning.

Under projektperioden, 120901–140301, deltog 51 ungdomar i Portens verksamhet (28 flickor och 23 pojkar)

Huvudmålet var att motverka utanförskap genom utbildning, arbete eller annan meningsfull sysselsättning för arbetslösa ungdomar i kommunen. Detta skulle ske genom en utveckling av det kommunala informationsansvaret (KIA)¹ i samverkan med förvaltningarna i kommunen. Mer specifikt var målen att:

- Driva utveckling av operativ samverkan kring kommunens informationsansvar, initiera en ny verksamhet, ”Porten”, med befintliga resurser och utveckla kartläggnings- och uppföljningsarbetet av målgruppen.
- 100 procent av de unga i målgruppen ska nås för kartläggning.
- 50 procent av de ungdomar som blir aktuella för insatser ska slussas vidare för utbildning eller annan meningsfull sysselsättning efter genomförda projektinsatser.

Resultat

Arbetet inom ”Porten” har genererat nya rutiner, förändrade arbetssätt, nya metoder och samverkansformer för att fånga upp och möta fler och mer varierade behov hos målgruppen. Idag är projektet implementerat som en ordinarie verksamhet i form av ett vägledningscentrum för unga som varken arbetar eller studerar.

Från projektstart, hösten 2012, arbetade personalen för att kartlägga alla ungdomar som är aktuella inom det kommunala informationsansvaret, och i mars 2014 var i princip 100 procent av de unga mellan 16-20 som inte fullföljt sina gymnasiestudier kartlagda och kontaktade. Cirka 50 procent av de unga som deltog i insatser vid Porten under den aktuella perioden återgick till studier eller arbete.

Vad har blivit bättre?

Arbetet har medfört att inblandade aktörer kring målgruppen tagit steget till ”reell samverkan”. Oavsett förvaltning ser man idag de unga i kommunen som allas ansvar och vem som initierat kontakten med den unge är inte relevant i utformningen av olika insatser. Det är den unge och hans behov som är i fokus snarare än den egna verksamhetens ramar.

Framgångsfaktorer

Ett antal återkommande dimensioner i ”Portens” verksamhet beskrivs av de som deltagit i projektet som särskilt betydelsefulla i arbetet med att stötta målgruppen att närma sig studier eller arbetsmarknaden. Det handlar både om strukturer och organisatoriska förutsättningar såväl som personalens kompetens och bemötande, samt arbetssätt och aktiviteter.

- **Samverkan** mellan olika aktörer, myndigheter, organisationer och samarbetspartners i kommunen kring de unga för att skapa en sammanhållen process med kontakt, kartläggning, samordning av insatser och uppföljning

---

¹ KIA övergick 1 januari 2015 till kommunala aktivitetsansvaret (KAA)

- **Ungdomen i fokus** – fullständig prestigelöshet och flexibilitet i samverkan – med de unga men även med andra aktörer i arbetet
- **En grundlig förankringsprocess** av ”Portens” arbete och dess betydelse på alla nivåer inom den lokala organisationen
- **En fysisk plats** dit de unga kan hänvisas
- **Det multikompetenta teamet** med personal som är förankrade i permanenta organisationer vilket ökar möjligheterna för implementering av arbetssätt, metoder och aktiviteter
- **(Multi)kompetens och engagemang** hos personalen för att kunna möta en bred repertoar av behov. Det multikompetenta teamet ger även utökade kontaktytor för eventuell lotsning vidare samt och bred kunskap om olika stödmöjligheter
- **Relationell kompetens och kommunikativ kompetens** för att kunna samverka med de unga samt med andra aktörer i arbetet kring de unga
- **Förståelse för och erfarenhet av unga som har särskilda behov**, uthållighet och tålamod
- **Kontinuerlig uppföljning och återkoppling** kring olika insatser och dess resultat
- **Kontinuitet i arbetet med de unga**, att samma personer följer individerna och följer upp deras progression för att skapa en sammanhållen process och förtroendefulla relationer vilket är en förutsättning för utveckling
- **Flexibilitet** – för att kunna möta unga med mycket varierande behov av individualiserat stöd och tid, för att närma sig studier, arbete eller annan sysselsättning.

Reflektioner

Verksamheten ”Porten” fyller enligt de som intervjuats en mycket viktig funktion i kommunens arbete kring unga utan sysselsättning som inte avslutat sina gymnasiestudier, och inte på egen hand förmår närma sig studier eller en etablering på arbetsmarknaden. Genom utformningen av strukturer, system och rutiner för uppföljningen av de unga har projektet bidragit till att en tydligare och tillförlitligare bild av målgruppen vuxit fram som legat till grund för det fortsatta arbetet. Den systematiska dokumentation som genomförts inom projektet bekräftar att många av de unga som fångats upp i verksamheten befinner sig i komplexa situationer. Nästan hälften av dem har funktionsnedsättningar och olika typer av diagnoser, samt lider av psykisk ohälsa som påverkar deras förutsättningar för lärande och att delta i olika aktiviteter. Det står klart att för många av dessa unga kan vägen till arbete eller fullföljda gymnasiestudier vara ganska lång och behöva omfatta en bredare repertoar av insatser anpassade till individernas hela livssituation med hälsa, välbefinnande, sociala situation, självkänsla och självförtroende såväl som vägledning i bred bemärkelse.

”Coaching och motivationshöjande strategier” i Strömsund

Grundidén i Plug In-projektet i Strömsund är att inrätta en ny tjänst, i form av en elevcoach, som ska fånga upp och arbeta förebyggande med de elever i kommunens gymnasieskola som riskerar att avbryta sina studier. Projektet inkluderar även en förstärkning av studie- och yrkesvägledningen. Projektet startade hösten 2012 och pågick fram till mars 2014.

Strömsund ligger i Jämtlands län i norra Sverige. Det är den sjätte största kommunen i landet till ytan men befolkning uppgår bara till 12600 personer. Hjalmar Strömerskolan, där Plug In-projektet drivits, är den enda gymnasieskolan i kommunen. Skolan har 390 elever. Många bor i tätorten Strömsund men en hel del elever pendlar från ytterområdena i kommunen.

Genom flera arbetsmarknadsprojekt för unga arbetslösa i kommunen hade man på förvaltningsnivå fått insikt om vilken avgörande roll utbildning spelar för framtida jobbomöjligheter. Samtidigt upplevde personalen på skolan att elevernas stödbehov ofta sträckte sig utanför ett ämnesrelaterat och allmänt pedagogiskt stöd.

Tidigare erfarenheter visade att gemensamma faktorer för de elever som riskerade att avbryta sina studier ofta omfattade en låg självkänsla och låga studieresultat från grundskolan, ofta i kombination med läs- och skrivsvårigheter. Många av dessa elever kom från studieovana hem och behövde även stöd med att hitta kopplingarna mellan studier och framtida mål och ”planera sin tillvaro” i stort.

Skolans ledning identifierade ett behov av en ny personalfunktion som kunde ge ett mer holistiskt stöd. Den nya funktionen skulle fungera som ett komplement till mentorernas arbete vars främsta uppdrag handlar om elevernas akademiska progression, studieplaner och kursplaner. Elevcoachen skulle fungera som mentorernas ”förlängda arm” med utrymme för att möta elever i behov av mer tid för att organisera sina studier såväl som sin tillvaro i stort. Det fanns också en tydlig ambition att coachen skulle hjälpa till att ytterligare utveckla elevhälsans (EHT) förebyggande arbete genom förstärkt samverkan mellan EHT-teamet och pedagogerna.

Vid projektstart anställdes en coach som hade en bakgrund inom socialt arbete som socionom med erfarenhet av skola. Under hösten 2013 gick coachen dock till en annan anställning och en ny elevcoach tillträdde tjänsten i december 2013. Den nuvarande coachen har en formell coachutbildning inom idrottsutbildning från USA och har varit verksam inom området under flera år.

Resultat

Plug In-projektet på Hjalmar Strömerskolan har, förutom minskning av studieavbrott, resulterat i en mängd förändringar i det förebyggande arbetet. Resultaten omfattar sammanfattningsvis följande områden:

- Utökade kunskaper om stödbehov bland elever som riskerar att avbryta sina studier.
- Utökade kunskaper om vikten av bemötande och förhållningssätt i det förebyggande arbetet.
- Förbättrade identifieringsprocesser av elever i behov av stöd.
- Förstärkta rutiner och arbetsätt kring elever i behov av stöd.
- Förbättrade möjligheter för unga att fullfölja sina studier genom en utökad repertoar av stödinsatser och kvalitet i insatser.

- Förstärkta samverkansprocesser kring elever i behov av stöd inom skolans organisation samt med aktörer utanför skolan

Vad tycker elever och lärare?

Sammanlagt har 41 elever erhållit insatser av coachen under projektiden. Den positiva utvecklingen hos eleverna är konsekvent. Eleverna har fått olika former av stöd utifrån sina individuella behov som t.ex. samtalsstöd, strukturstöd, studiestöd, coaching och andra motivationshöjande aktiviteter, studiebesök och lotsning till andra aktörer. En del av ungdomarna träffar coachen regelbundet under en längre period medan andra endast varit i behov av en kortare insats i form av några träffar och samtal, vägledning, eller lotsning vidare till andra aktörer. Insatserna har fått ett mycket positivt gensvar från eleverna på skolan som upplever att stödet de fått varit betydelsefullt för deras progression på olika sätt.

Personal och elever som intervjuades var alla överens om att ett holistiskt perspektiv på individen, dess livssituation och välbefinnande är effektivt för att stötta en positiv utveckling med studierna. Betydelsen av att möta individen där den befinner sig fysiskt såväl som psykiskt, socialt, kognitivt och akademiskt, uppfattades som centralt men är ibland svårt att utföra. Det förutsätter viktiga kompetenser hos personalen såväl som organisatoriska förutsättningar som kan ge den nödvändiga flexibiliteten för att kunna möta en stor variation av individuella behov.

Unik kompetens – en framgångsfaktor

I Plug In-projektet i Strömsund var det tydligt att coachens kompetens uppfattades som central i arbetet med att stötta elevernas utveckling. Coachen uppfattades tillföra ytterligare kompetens, nya arbetssätt och metoder som gav resultat med eleverna, och även möjliggjorde att de blev sedda från olika perspektiv inom organisationen, vilket genererat ny kunskap och former av lösningar. Kompetensen som framhålls som central inkluderar både formella och informella kunskaper, kompetenser och kan sammanfattas som följande:

- Kunskaper om coaching (formell)/Coachande förhållningssätt
- Kunskaper i Motiverande samtal (MI)
- Lösnings-fokuserat förhållningssätt
- Salutogent förhållningssätt
- Resultats/mål-orienterat arbetssätt
- Förmåga att kommunicera
- Formell kunskap (motivation, prestationspsykologi, sociala området)
- Erfarenhet av att arbeta med unga
- Social kompetens
- Empati (medmänniska)
- Att kunna lyssna
- Engagemang i unga/intresse av unga och vilja förstå ungas situation
- Att kunna lyssna
- Flexibilitet

- Uthållighet
- Stark tro på möjligheter till förändring

Reflektioner

Coachens arbete har belyst vikten av motivationshöjande insatser och coaching som en metod för att stötta elever i sin utveckling, även en bredare typ av vägledning som ger de unga möjligheter att orientera sig i samhället, och mot framtida mål. Men framför allt har behovet av relationell kompetens blivit tydligt. Förståelse för vikten av bemötande och förhållningssätt och förståelse för elevers olika individuella behov framstår som ett viktigt utvecklingsområde om alla professionella i skolan ska kunna möta ”alla” elever.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se. ISBN/Beställningsnummer nr